

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 232/2016-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. októbra 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Branislavom Samcom, advokátska kancelária, Sad SNP 8, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 159/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 159/2014 porušil základné právo [REDAKOVANÉ], aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 159/2014 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietahov.

3. [REDACTED] priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov), ktorú je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právneho zástupcu Mgr. Branislava Samca, Sad SNP 8, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 232/2016 z 19. apríla 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 159/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

V sťažnosti sťažovateľka uviedla, že 3. júla 2014 podala na okresnom súde návrh na začatie konania o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva. Vec je vedená pod sp. zn. 9 P 159/2014.

Sťažovateľka na ústavnom súde namieta, že 21 mesiacov po podaní návrhu na začatie konania okresný súd „*nielenže nerozhodol, ale dokonca ani nevytýčil termín prvého pojednávania*“.

Dňa 12. októbra 2015 podala sťažovateľka predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup súdu v namietanom konaní.

Podpredseda okresného súdu 9. novembra 2015 sťažovateľke oznámil, že jej sťažnosť je čiastočne dôvodná. Termín pojednávania bol určený na začiatok roku 2016.

Sťažovateľka namieta, že „Okresný súd v Žiline svojou nečinnosťou v konaní porušil a naďalej porušuje Ústavou SR dané základné právo sťažovateľa na rýchlu a účinnú súdnu a inú právnu ochranu vyplývajúce z cit. ust. 51. 48 ods.2 Ústavy SR ako aj ust. § 6, §100 ods.1 a §175 ods. 1 O.s.p.“. Navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezhom:

„Základné právo [redacted]..., bytom [redacted]..., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 9C 401/98 bolo porušené.

Okresnému súdu v Žiline sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9P/159/2014 konal bez zbytočných prietahov.

[redacted]... [redacted], sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie ako náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,-€ (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť [redacted]..., bytom [redacted] náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 363,80 € na účet advokáta Mgr. Branislava Samca... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Na výzvu ústavného súdu sa po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyjadril podpredseda okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprS 251/2016 zo 16. júna 2016, v ktorom uviedol:

„Návrh bol podaný na súd dňa 3.7.2014. Návrh obsahoval návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode, ako aj úpravu práv a povinností na čas pred rozvodom. Dňa 15.7.2014 boli realizované výzvy na prešetrenie pomerov účastníkov a zabezpečenie dostatočných skutočností pre rozhodnutie vo veci samej. Dňa 15.7.2014 bol spis predložený sudcovi na vytýčenie termínu pojednávania. Do PN sudcu od 14.4.2015 do 14.10.2015 nebol vytýčený termín

pojednávania a pojednávanie nebolo vytyčené ani po vrátení veci pôvodnému sudcovi po ukončení PN. Dňa 10.6.2016 sudca určil termín pojednávania na deň 14.12.2016.

Vo veci nebolo rozhodnuté a ani vec prejednaná zastupujúcim sudcom.

Nepochybne celková dĺžka konania nezodpovedá náročnosti a zložitosti veci a úprave práv a povinností rodičov k maloletým deťom do rozvodu manželstva nebolo rozhodnuté v zákonnej lehote a došlo k zásahu do práv a povinností sťažovateľky. Sám sudca uznal sťažnosť za opodstatnenú. V danej veci a obdobných sťažnostiach poukazuje na uznesenie Sudcovskej rady pri Okresnom súde Žilina, ktorá pri rozhodovaní o námietkach konštatovala ich dôvodnosť tým, že na Okresnom súde Žilina nie sú vytvorené podmienky pre pridelovanie a rozhodovanie vecí bez zbytočných prietahov. Osobitne však musím poukázať na skutočnosť, že sudca nie je znevýhodnený oproti iným sudcom vybavujúcim poručenskú agendu, či ostatným sudcom Okresného súdu Žilina a sťažnosti voči konaniam ostatných sudcov v danej agende sú v nespočetne nižšom rozsahu.

Pre objektívnosť pripájam vyjadrenie sudcu.

Pre prípad, ak vzhladne v postupe Okresného súdu Žilina neodôvodnené prietahy v konaní, navrhujem Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby prípadné finančné zadostučinenie priznal v primeranom rozsahu ako aj skutočnosť, že sťažnosťou nie je prioritne chránený záujem maloletých detí, ale ako sťažovateľ vystupuje len matka v konaní o rozvod manželstva.

Zároveň oznamujem, že Okresný súd Žilina súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky podľa § 30 ods. 2 zák. Č. 38/1993 Z. z. v platnom znení upustil od ústneho pojednania prijatej sťažnosti, pretože od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie.“

Na vyjadrenie okresného súdu reagovala sťažovateľka stanoviskom zo 7. júla 2016, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 16. júna 2016. Sťažovateľka okrem zopakovania toho, čo už bolo obsahom jej sťažnosti, uviedla:

„Porušovateľ sám konštatuje, že dĺžka konania nezodpovedá náročnosti a zložitosti veci, nebolo rozhodnuté v zákonnej lehote a došlo k zásahu do práv a povinností sťažovateľky...

Sťažovateľka so záverom porušovateľa, že sťažnosťou nie je prioritne chránený záujem maloletých detí, ale ako sťažovateľ vystupuje len v matka v konaní o rozvod manželstva, zásadne nesúhlasí.

Podľa § 113 ods. 1 O. s. p. v znení účinnom do 30.6.2016, s konaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úpravu pomerov manželov k maloletým deťom z ich manželstva na čas po rozvode.

Podľa §100 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný nesporný poriadok, s konaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode.

Z uvedeného vyplýva, že tak v čase začatia konania dňa 4.7.2014, ako aj v čase vypracovania tohto stanoviska, bolo a je konanie o rozvod manželstva zo zákona spojené s konaním o úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode, t.j. tvrdenie porušovateľa o tom, aký záujem je, či nie je v konaní prioritne chránený (sťažovateľa resp. maloletých detí), nemá žiadnu oporu v zákone...

K dôvodom prietahov uvádzaných zákonným sudcom uvádzam, že sú to interné dôvody na strane súdu resp. konajúceho sudcu, sťažovateľ žiadnym spôsobom svojim konaním resp. nekonaním prietahy v konaní nespôsobil.

V stanovisku porušovateľa, ako aj vo vyjadrení zákonného sudcu sa uvádza, že termín pojednávania vo veci bol vytýčený na deň 14.12.2016 o 8.55 hod. V deň vypracovania tohto stanoviska však ako právny zástupca sťažovateľa nemám doručené predvolanie na deklarovaný termín pojednávania...

Sťažovateľ žiada Ústavný súd SR pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, aby bral do úvahy najmä psychickú ujmu, ktorú utrpeli sťažovateľ a maloleté deti v dôsledku konfliktov vznikajúcim takmer každodenne s odporcom, s ktorým sú všetci stále nútení žiť v spoločnej domácnosti.“

Sťažovateľka aj okresný súd súčasne oznámili, že súhlasia s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednania prijatej sťažnosti.

Ústavný súd teda podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd na základe sťažnosti a k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a spisu okresného súdu sp. zn. 9 P 159/2014 zistil takýto priebeh a stav konania:

Dňa 3. júla 2014 podala sťažovateľka na okresnom súde návrh na začatie konania o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode. Vec je vedená pod sp. zn. 9 P 159/2014.

Dňa 4. júla 2014 bol spísaný na okresnom súde úradný záznam, podľa ktorého vec vedenú pod sp. zn. 9 P 159/2014 okresný súd spojil s vecou vedenou pod sp. zn. 15 P 157/2014 (návrh matky na úpravu práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu). Obidve veci sú ďalej vedené pod sp. zn. 9 P 159/2014.

Dňa 15. júla 2014 okresný súd uznesením sp. zn. 9 P 159/2014 ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina (ďalej len „úrad práce“) na zastupovanie maloletých detí. Otca maloletých detí vyzval na vyjadrenie sa k návrhu.

Dňa 21. júla 2014 Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky doručilo potvrdenia o mzde otca maloletých detí.

Dňa 21. júla 2014 úrad práce oznámil, že sťažovateľka nie je poberateľkou pomoci v hmotnej núdzi.

Dňa 22. júla 2014 úrad práce podal správu o vyplácaní rodičovského príspevku a prídavku na deti.

Dňa 13. augusta 2014 úrad práce podal správu zo šetrenia rodinných pomerov.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 9 P 159/2014.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že na dĺžku namietaného konania nemala vplyv zložitosť veci. Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení zložitosťou veci ani neargumentoval.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil, že by samotná sťažovateľka svojím správaním (napríklad neúčastou na pojednávaní) k prieťahom v konaní neprispela. Možno ale konštatovať, že o „svoje“ konanie dlhšiu dobu neprejavovala taký záujem, ktorý by zodpovedal jej tvrdeniu o útrapách spojených s dennodenným kontaktom jej a detí s otcom maloletých detí. Sťažnosť na prieťahy v konaní podala predsedovi okresného súdu až po viac ako roku.

3. Ústavný súd sa zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že v období od júla 2014 do 10. júna 2016 (kedy bol nariadený termín pojednávania na december 2016) okresný súd nevykonal vo veci žiaden úkon, bol 21 mesiacov (s perspektívou nečinnosti do decembra 2016) bezdôvodne nečinný.

Z uvedených dôvodov a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd svojím rozhodnutím prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov, a domáhala sa aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia a trov právneho zastúpenia.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza.

V zmysle ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd pri rozhodovaní tejto otázky zohľadnil všetky okolnosti vzťahujúce sa na vec, obranu okresného súdu, zložitost' veci a v neposlednom rade zoberal do úvahy aj už popísané okolnosti. Tieto východiská viedli ústavný súd k rozhodnutiu o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia v sume 500 €.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľky ich vyčíslil celkovou sumou 545,70 €.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní o jej sťažnosti advokátom Mgr. Branislavom Samcom.

Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 (2 x 143 €) predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 8,58 €) sumu 303,16 €, trovy právneho zastúpenia boli priznané v celkovej sume 303,16 €.

Odmenu za tretí úkon ústavný súd advokátovi nepriznal z dôvodu, že toto stanovisko neprispelo k objasneniu veci.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. „Civilný sporový poriadok“) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde) tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. októbra 2016